

İlgili Kanun / Madde
6356 S. STK/41

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2025/1594

Karar No. 2025/3144

Tarihi: 07.04.2025

●İŞYERİNİN TESCİL EDİLDİĞİ İŞKOLU, İDARI BAŞVURU YOLUYLA İŞKOLU KODUNUN DEĞİŞTİRİLMESİ SURETİYLE DEĞİŞTİRİLEMEYECEĞİ

●İŞKOLU KODUNUN DEĞİŞTİRİLMİŞ OLMASININ, İŞKOLUNUN DA BUNA BAĞLI OLARAK DEĞİŞECEĞİ ANLAMINA GELMEYECEĞİ

ÖZETİ: Ayrıntılı olarak belirtilen mevzuat hükümlerine göre öncelikle tescil aşamasında işyerinin yer aldığı işkolu ve işkolu kodu belirlenir ve işverene tebliğ edilir. İşyerinin tescil edildiği işkoluna, işverenin, sendikaların yahut ilgililerin itirazı olması durumunda, Bakanlığa müracaat edilmelidir. Bu aşamada Bakanlık tarafından yapılması gereken ise, işyerinin girdiği işkolunun tespit edilerek bu tespiti Resmî Gazete'de yayımlamaktan ibarettir. İlgililer tarafından itiraz vâki olmaz ise işkolu tespiti bu aşamada kesinleşir. Tarafların bu tespite de itirazı olması durumunda ise, işkolu tespit kararının iptali için dava açılmalıdır. Kuşkusuz bu ihtimalde yargı kararı ile işyerinin girdiği işkolu kesin olarak belirlenecektir.

Tescil aşamasında bir işyerinin girdiği işkolu tespit edildikten sonra, bu işkolu ancak yukarıda ayrıntılı olarak belirtilen usûle riayet ile değiştirilebilir. Bir başka ifadeyle, işyerinin tescil edildiği işkolu, idari başvuru yoluyla işkolu kodunun değiştirilmesi suretiyle değiştirilemez ve bu anlamda olmak üzere işkolu kodunun değiştirilmiş olması, işkolunun da

buna bağılı olarak değişeceği sonucunu ortaya çıkarmaz.

Bu hususlar yanında yukarıda ayrıntılı olarak belirtilen usule riayet edilmeksizin çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından da bir işyerinin dhıl olduğu işkolu resen değiştirilemez (Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 20.05.2021 tarihli ve 2021/2201 Esas, 2021/9345 Karar sayılı kararı).

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği dşnld:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkili şirket ile dava dışı şirket arasında imzalanan sözleşmenin ifası kapsamında 1087923.052, 1087924.052 ve 1087925.052 sicil numaralı işyerlerinin kurulduğunu ancak dava konusu yetki tespitinde 1087924.052 sicil numaralı işyerinin dikkate alınmadığını, müvekkiline ait tüm birimlerin iş organizasyonu kapsamında tek bir işyeri niteliğinde olduğunu, işyerinde çalışan işçi sayısının hatalı olduğunu, davalı Sendika tarafından çoğunluğun sağlanamadığını, Sendikaya zorla ye yapılmış olan işçiler bulunduğunu belirterek davalı Bakanlığın 15.03.2023 tarihli ve 234537 sayılı yetki tespit kararının iptaline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

1. Davalı Sendika vekili cevap dilekçesinde; dava dilekçesinde somut hiçbir delil bulunmadığını, ye işçilerin sendikal haklarının engellenmemesi adına davanın kesin olarak reddine karar verilmesi gerektiğini, müvekkili Sendikanın toplu iş sözleşmesi için gereken çoğunluğu sağladığını, müvekkili Sendikanın davacının iletişim işkolundaki iki işyeri için olumlu yetki yazısı verildiğini, davacının yetki tespitine esas alınmadığını iddia ettiği 1087924.052 sicil numaralı işyerinin iletişim işkolunda faaliyet göstermediğini belirterek ve dilekçesinde yazılı diğer sebeplerle davanın reddini istemiştir.

2. Davalı alışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı vekili cevap dilekçesinde; davanın sresinde olup olmadığının tespit edilmesi gerektiğini, e-Devlet sistemi üzerinden yapılan yelikler ve Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) yapılan işçi bildirimleri doğrultusunda, başvuru tarihi itibarıyla işverene ait 1087923.052 ve 1087925.052 sicil numaralı işyerinde 283 işçinin çalıştığını, işçilerden 163'ünün davalı Sendikaya ye olduğunun görüldüğünü, 1087924.052 SGK sicil numaralı işyerinin İşkolları Yönetmeliği'nin 13 sıra numaralı inşaat işkolunda faaliyet gösterdiğini, bu nedenle tespiti dhıl edilmemesinin hukuka uygun olduğu belirterek ve dilekçesinde yazılı diğer sebeplerle davanın reddini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davanın kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacılar vekilleri tarafından istinaf başvurusunda bulunulması üzerine, Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; başvuruların kabulü ile İlk Derece Mahkemesi hükmü kaldırılarak yeniden hüküm kurulmak suretiyle davanın reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davacı vekili temyiz dilekçesinde;

1.SGK kayıtlarına göre 1087924.052 sicil numaralı işyerinin iletişim işkolunda olduğunun tespit edildiğini,

2. İşyerinin NACE kodunun iletişim işkolunda yer aldığını,

3. Yetki tespitine konu birimlerin bağımsız işyeri olmadığını ve bu hususun tespitine yönelik keşif suretiyle bilirkişi incelemesi yapılması gerektiğini,

4. Dava dışı Şirket ile yapılan sözleşmenin feshedilmesi üzerine işin sona erdiğini ve bu nedenle davanın konusuz kaldığını ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun (6356 sayılı Kanun) 41 ve devamı maddeleri kapsamında yetki tespitine itiraz istemine ilişkindir.

Türk toplu iş hukukundaki normatif düzenlemelerde işkolu kavramı önemli bir yer tutmaktadır. 6356 sayılı Kanun'un 3. maddesine göre, sendikalar kuruldukları işkolunda faaliyette bulunurlar. İşkolunun belirlenmesi konusunu düzenleyen 6356 sayılı Kanun'un 5. maddesine göre, işkolu tespiti Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılacaktır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca yapılan tespit ile ilgili kararın Resmî Gazete'de yayımlanmasını müteakip bu tespite karşı ilgililer, on beş gün içinde dava açabilir. Belirtilen süre hak düşürücüdür. Yine aynı maddenin 2. fıkrasına göre “Yeni bir toplu iş sözleşmesi için yetki süreci başlamış ise işkolu değişikliği tespiti bir sonraki dönem için geçerli olur. İşkolu tespit talebi ve buna ilişkin açılan davalar, yetki işlemlerinde ve yetki tespit davalarında bekletici neden sayılmaz.”

İşkolları Yönetmeliği'nin 4/1 hükmü uyarınca“Bir işyerinin hangi işkoluna girdiği konusunda anlaşmazlık çıkması halinde, ilgililerin başvurusu üzerine, işkolu, o işyerinde yürütülen işin niteliğine göre Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca belirlenir. Bakanlık tespit ile ilgili kararını Resmî Gazete’de yayımlar. Bu tespite karşı ilgililer, Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 5. maddesine göre kararın yayımından itibaren onbeş gün içinde dava açabilir.”

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 11/3 hükmünde yer alan düzenlemeye göre“İşveren, örneği Kurumca hazırlanacak işyeri bildirgesini en geç sigortalı çalıştırmaya başladığı tarihte, Kuruma vermekle yükümlüdür.”

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği'nin (Yönetmelik) 27/1 hükmüne göre “İşyerinde, Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi veya (c) bendi kapsamında sigortalı çalıştıran, sigortalı çalıştırılan bir işyerini devir alan ya da bu nitelikte işyeri kendisine intikal eden işveren, Kanunun 11. maddesinde belirtilen sürelerde vermekle yükümlü olduğu ... işyeri bildirgesini Kuruma e-sigorta ile göndermek zorundadır.” Yönetmelik'in 28/1 hükmü uyarınca “Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi gereğince sigortalı çalıştırılan işyerine; Kurumca ‘Mahiyet kodu’, ‘İşkolu kodu’, ‘Ünite kodu’, ‘Sıra numarası’, ‘İl kodu’, ‘İlçe kodu’ ve ‘Kontrol numarası’ nı ihtiva eden bir işyeri sicil numarası verilir ve bu numara işverene tebliğ edilir.” İşkolu kodu ise sözü edilen Yönetmelik'in 28/1-(b) hükmünde “yapılan işin Ek-12'de yer alan İşkolu Kodu Listesine göre hangi iş koluna girdiğini belirtmeye yönelik olup dört hane rakamdan ibarettir” şeklinde tanımlanmıştır. Bu noktada şu hususu belirtmek gerekir ki; Yönetmelik'in ilk hâlinde işkolu kodu “yapılan işin Kısa Vadeli Sigorta Kolları Prim Tarifesine göre hangi iş koluna girdiğini belirtmeye yönelik olup dört hane rakamdan ibarettir” şeklinde tanımlanmış iken, 21.08.2013 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan değişiklik ile tanım yukarıda belirtildiği şekilde değiştirilmiştir.

Ayrıntılı olarak belirtilen mevzuat hükümlerine göre öncelikle tescil aşamasında işyerinin yer aldığı işkolu ve işkolu kodu belirlenir ve işverene tebliğ edilir. İşyerinin tescil edildiği işkoluna, işverenin, sendikaların yahut ilgililerin itirazı olması durumunda, Bakanlığa müracaat edilmelidir. Bu aşamada Bakanlık tarafından yapılması gereken ise, işyerinin girdiği işkolunun tespit edilerek bu tespiti Resmî Gazete'de yayımlamaktan ibarettir. İlgililer tarafından itiraz vâki olmaz ise işkolu tespiti bu aşamada kesinleşir. Tarafların bu tespite de itirazı olması durumunda ise, işkolu tespit kararının iptali için dava açılmalıdır. Kuşkusuz bu ihtimalde yargı kararı ile işyerinin girdiği işkolu kesin olarak belirlenecektir.

Tescil aşamasında bir işyerinin girdiği işkolu tespit edildikten sonra, bu işkolu ancak yukarıda ayrıntılı olarak belirtilen usûle riayet ile değiştirilebilir. Bir başka ifadeyle, işyerinin tescil edildiği işkolu, idari başvuru yoluyla işkolu kodunun değiştirilmesi suretiyle değiştirilemez ve bu anlamda olmak üzere işkolu kodunun değiştirilmiş olması, işkolunun da buna bağlı olarak değişeceği sonucunu ortaya çıkarmaz.

Bu hususlar yanında yukarıda ayrıntılı olarak belirtilen usule riayet edilmeksizin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından da bir işyerinin dâhil olduğu işkolu resen değiştirilemez (Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, 20.05.2021 tarihli ve 2021/2201 Esas, 2021/9345 Karar sayılı karar).

Açıklanan bu maddi ve hukuki olgular karşısında, Çalışma ve Sosyal

Güvenlik Bakanlığı tarafından tespit konusu 1087923.052 ve 1087925.052 sicil numaralı işyerlerinin inşaat işkolunda tescil edildiği ve yetki başvuru tarihine kadar işkoluna ilişkin herhangi bir itiraz ve başvuru bulunmadığı gözetildiğinde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından tescilden sonra yapılan işkolu değişikliği dikkate alınamayacağından, tespit konusu işyerlerinin yetki başvuru tarihi itibarıyla inşaat işkolunda yer aldığı kabul edilmelidir.

Bu itibarla tespit konusu işyerleri ile aynı işkolunda yer almayan davalı Sendikaya toplu iş sözleşmesi yapabilme yetkisi verilemeyeceğinden, dava konusu olumlu yetki tespit kararının iptaline karar verilmesi gerekmektedir.

Anılan hususlar gözetilmeksizin, Bölge Adliye Mahkemesince yazılı şekilde hüküm tesisi hatalı olup bozmayı gerektirmiştir. Belirtilen sebeplerle, 6356 sayılı Kanun'un 43/3 hükmü uyarınca hükmün bozulmak suretiyle ortadan kaldırılması ve aşağıdaki gibi karar verilmesi gerekmiştir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan sebeplerle;

Yukarıda tarih ve sayısı belirtilen Bölge Adliye Mahkemesi kararının **BOZULARAK ORTADAN KALDIRILMASINA**,

1. Davanın **KABULÜ** ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 15.03.2023 tarihli ve 234537 sayılı yetki tespiti kararının **İPTALİNE**,

2. Karar tarihi itibarıyla alınması gerekli 615,40 TL harçtan, peşin alınan 179,90 TL harcın mahsubuyla bakiye 435,50 TL harcın davalı Bakanlık harçtan muaf olduğundan davalı Türkiye Haber-İş Sendikası'ndan alınarak Hazineye gelir kaydına,

3. Davacının yatırmış olduğu 359,80 TL peşin harcın davalı Bakanlık harçtan muaf olduğundan davalı Türkiye Haber-İş Sendikası'ndan alınarak davacıya verilmesine,

4. Davacı tarafından yatırılan 3.033,70 TL temyiz yoluna başvurma harcının davalı Bakanlık harçtan muaf olduğundan davalı Türkiye Haber-İş Sendikası'ndan alınarak davacıya verilmesine,

5. Davacı vekille temsil edildiğinden, karar tarihinde yürürlükte olan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi'ne göre 30.000,00 TL vekâlet ücretinin davalılardan müştereken ve müteselsilen alınıp davacıya verilmesine,

6. Davacı tarafından yapılan 3.754,75 TL yargılama giderinin davalılardan müştereken ve müteselsilen alınıp davacıya verilmesine, davalıların yaptıkları yargılama giderlerinin üzerlerinde bırakılmasına,

7. Yatırılan gider avanslarından varsa kullanılmayan bakiyelerinin ilgili tarafa iadesine,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın İlk Derece Mahkemesine, kararın bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

07.04.2025 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.

